

Voorstel Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Voorstel

1. In te stemmen met de uitvoering van het programma "Grip op indirecte lozingen".

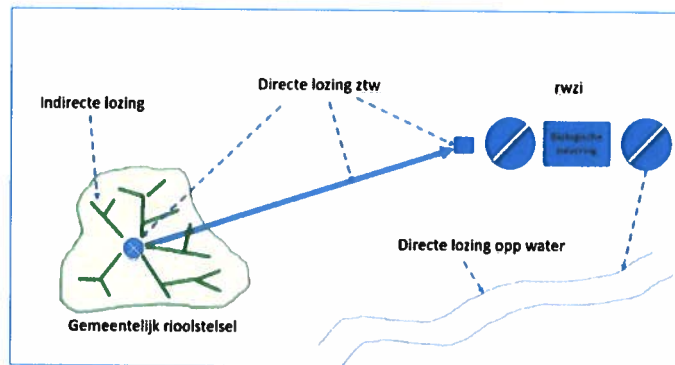
Toelichting op te nemen besluit

Het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord is bevoegd om een besluit te nemen over voorliggend voorstel.

Scope en achtergrond

Indirecte lozingen zijn lozingen die via de riolering op de afvalwaterketen komen. In dit kader hebben we het dan vooral over de bedrijfsmatige lozingen en niet over de lozing van huishoudelijk afvalwater vanuit woningen. Zie voor de verduidelijking het bijgevoegde plaatje.

Indirecte en directe lozingen op de waterketen zullen via de rwzi een behandeling ondergaan en uiteindelijk ook als directe lozing van de rwzi op het oppervlaktewater terecht komen. De directe en indirecte lozingen op de waterketen zijn daarmee via de lozing van de rwzi van invloed op de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.

Tot de inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit (2008) en daarna de Waterwet (2009) lag de bevoegdheid voor indirecte lozingen bij het hoogheemraadschap. Vanaf 2009 is deze bevoegdheid overgegaan naar de gemeenten en voor de bijzondere lozingen (BRZO, RIE-4 en IPPC)¹ naar de provincie. Per 1 januari 2014 zijn omgevingsdiensten (OD) opgericht. De meeste gemeenten en provincies hebben deze taken vervolgens uitbesteed aan de OD.

¹ BRZO=Besluit risico's zware ongevallen, RIE-4=Richtlijn industriële emissies categorie 4 (chemische industrie), IPPC installatie=installatie voor industriële activiteiten als bedoeld in bijlage I van richtlijn nr. 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (PbEU L 334)

Datum
23 mei 2023

Waarom een programma 'grip op indirecte lozingen'?

In 2027 dient de kwaliteit van het oppervlaktewater te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). In het deelstroomgebied Rijn-West zijn de emissies vanuit de rwzi's na de agrarische emissies de belangrijkste beïnvloedbare bron voor nutriënten². Voor veel andere stoffen, waaronder humane medicijnresten, zijn rwzi's de belangrijkste bron van verontreiniging. Alle 15 rwzi's in beheer van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voldoen op dit moment aan de huidige Richtlijn Stedelijk Afvalwater uit 1991.

In oktober 2022 heeft de EU een nieuwe Richtlijn Stedelijk Afvalwater gepubliceerd die de komende tijd zal worden vastgesteld en daarna ook in de Nederlandse wetgeving zal worden vastgelegd. De nieuwe EU Richtlijn Stedelijk Afvalwater laat zien dat de effluentnormen voor fosfaat en stikstof verder worden aangescherpt. Ook komen er aanvullende eisen ten aanzien van verwijdering van microverontreinigingen en stelt de richtlijn eisen ten aanzien van een extra zuiveringstrap voor het verwijderen van medicijnresten. Verder zet de richtlijn meer in op het principe dat de vervuiler dient te betalen voor de verontreiniging. Tevens is een nieuwe Richtlijn Prioritaire stoffen gepubliceerd en wordt gewerkt aan een actualisatie van de Richtlijn Industriële Emissies. Specifiek voor PFAS wordt momenteel gewerkt aan een aanpak wat concreet betekent dat de lozingsnorm voor PFAS door bedrijven hoogstwaarschijnlijk zal worden aangescherpt.

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit is aanpak bij de bron cruciaal. Immers, wat niet in de afvalwaterketen wordt geloosd hoeft er ook niet op de rwzi te worden uitgehaald. Dit vraagt om meer grip op de indirecte lozingen.

Daarnaast ondervinden de gemeenten en het hoogheemraadschap door de bedrijfslozingen regelmatig problemen met vervuiling en aantasting van de riolering en een negatieve beïnvloeding van de werking van de rwzi. Dit leidt tot hogere operationele kosten (reiniging, herstel, extra energie voor de beluchting op de rwzi, etc.). Door meer grip te krijgen op de indirecte lozingen kunnen we deze negatieve effecten sterk reduceren.

Beschrijving van het programma indirecte lozingen

De partijen in de samenwerking waterketen Noorderkwartier (26 gemeenten in Noorderkwartier, het hoogheemraadschap en PWN) namen in juli 2021 het besluit om het onderwerp 'grip op indirecte lozingen' op te pakken. Indirecte lozingen zijn lozingen van bedrijven die via de riolering in de afvalwaterketen terecht komen en uiteindelijk via het effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) op het oppervlaktewater uitkomen.

Voor dit project zijn de drie omgevingsdiensten (ODNZKG, ODNHN en ODIJ), RWS en de provincie Noord-Holland aangehaakt. Een stuurgroep fungeert als opdrachtgever en een projectteam voert het project uit. Het projectteam heeft voor het deelonderwerp capaciteit en budget een programma opgesteld met het doel om de taken op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor indirecte lozingen te versterken.

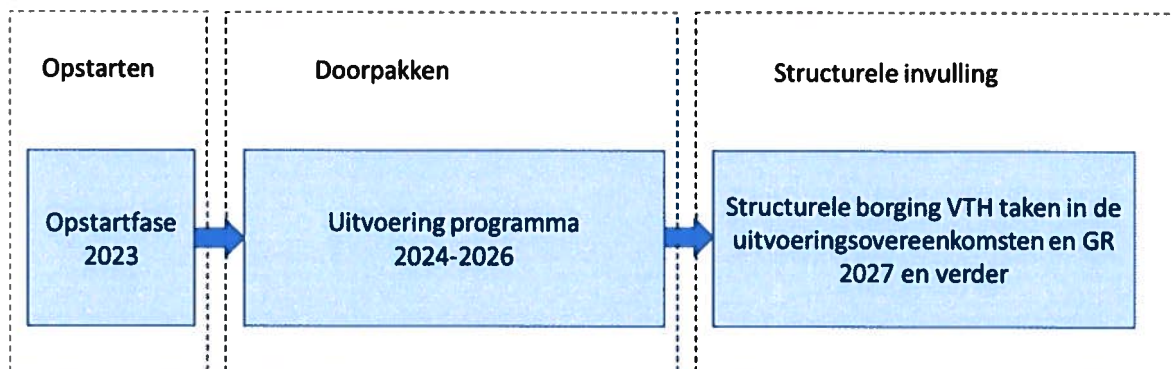
² Bron: *Discussiestuk emissies rwzi Rijn-West tbv het regionaal ambtelijk overleg (RAO) Rijn-West (Harm Gerrits).*

Datum
23 mei 2023

Planning

De stuurgroep indirecte lozingen heeft unaniem draagvlak getoond voor het verbeteren van de grip op indirecte lozingen. Het traject bestaat uit drie fasen: een opstartfase, uitvoering van een programma indirecte lozingen 2024-2026 en structurele inbedding.

Opstartfase (pilot) 2023

De omgevingsdiensten en het hoogheemraadschap voeren de opstartfase gezamenlijk uit. De financiering van de try-out pilot (opstartfase in 2023) komt van het interbestuurlijk programma versterking VTH taken (IBP).

Het hoogheemraadschap is in de opstartfase penvoerder voor het IBP.

De omgevingsdiensten en het hoogheemraadschap stellen de benodigde uren beschikbaar voor de uitvoering van de pilot en om vergunningverleners en toezichthouders te trainen. De kosten voor analyses van de watermonsters, de training van VTH medewerkers bij de omgevingsdiensten en de projectleider worden betaald uit de IBP subsidie.

Het resultaat van de pilot is een aangescherpte selectie van het bedrijvenbestand en duidelijker beeld van de benodigde middelen en inzet voor de uitvoering van het programma 2024-2026.

De uitvoering van het driejarig programma ligt bij de omgevingsdiensten die daarbij ondersteuning krijgen van het hoogheemraadschap. De omgevingsdiensten zijn ontstaan uit een gemeenschappelijke regeling en worden aangestuurd door het AB, bestaande uit bestuurders van de bevoegde gezagen waarvoor de omgevingsdienst de milieutaken uitvoert (gemeenten en in het geval van ODNZKG ook de provincie).

De betrokken partijen in de stuurgroep 'grip op indirecte lozingen' hebben op 24 februari 2023, afgesproken om gezamenlijk het driejarig programma uit te voeren en daarvoor de financiële middelen beschikbaar te stellen, waarbij de uitvoering via voorliggende voorstel aan de algemene besturen van de drie betrokken omgevingsdiensten wordt voorgelegd.

Met de OD's en het hoogheemraadschap worden afspraken gemaakt welke werkzaamheden worden uitgevoerd. De behaalde resultaten worden jaarlijks gezamenlijk gerapporteerd. In afwijking van de reguliere aansturing en financiering van de omgevingsdiensten en het hoogheemraadschap zijn nu ook andere partijen betrokken bij de financiering en dus ook de opdrachtverstrekking voor dit programma:

- De financiering voor het programma komt van de 26 gemeenten, provincie, HHNK, RWS, PWN en wijkt daarmee af van de reguliere financieringskanalen vanuit de bevoegde gezagen naar de omgevingsdiensten en van de reguliere middelen van het hoogheemraadschap. De

Datum
23 mei 2023

genoemde partijen treden daarmee op als opdrachtgevers voor de uitvoering van het programma. Daarmee ontstaat ook logischerwijs de verwachting dat de betalende partijen sturing willen krijgen over het resultaat van het programma. Immers de gelden worden ingezet met een specifiek doel ten aanzien van de beheersing van de indirecte lozingen om een positieve bijdrage te leveren aan de waterkwaliteit.

- De omgevingsdiensten vormen de uitvoerende partij die vanuit het programma extra middelen beschikbaar krijgen om een inhaalslag te maken op een onderdeel van hun huidige takenpakket, namelijk de indirecte lozingen. Qua aansturing en verantwoording over de uitvoering van hun taken loopt dit gewoonlijk via hun AB.
- Het hoogheemraadschap heeft bij de uitvoering van het programma een dubbele rol. Enerzijds financieren ze mede het programma als belanghebbende (als partij in de samenwerking waterketen), anderzijds zijn ze ook betrokken bij de uitvoering van het programma (via ondersteuning door de afdeling Vergunningverlening en Handhaving, maar ook via technisch advies van de afdeling waterketen).

Voorstel voor de aansturing en organisatie van het programma

De omgevingsdiensten werken volgens een gemeenschappelijke regeling in opdracht van hun AB. De opdrachtgevers uit de stuurgroep 'grip op indirecte lozingen' stellen financiële middelen ter beschikking met het doel om die specifiek in te zetten op indirecte lozingen en stellen daarbij als randvoorwaarde dat ze daar ook qua resultaten over worden geïnformeerd en in kunnen sturen.

Het voorstel is om de opdracht voor het programma 'grip op indirecte lozingen' via het AB van de omgevingsdiensten uit te zetten. De omgevingsdiensten voeren het programma uit in gezamenlijkheid met het hoogheemraadschap en zorgen voor onderlinge afstemming in de uitvoering. De omgevingsdiensten verzorgen samen met het hoogheemraadschap de rapportage over resultaten van het programma.

De OD's rapporteren straks niet alleen aan de programmaorganisatie over de indirecte lozingen maar – zoals gewoonlijk – ook aan hun individuele deelnemers over de voortgang van het tussen hen overeengekomen VTH-Uitvoeringsprogramma. Er zijn straks dan ook twee verantwoordingslijnen vanuit de OD's: in gezamenlijkheid over het totale project en individueel aan de verschillende deelnemers over hun eigen uitvoeringsprogramma.

Datum
23 mei 2023

